

Voda namreč služi ob suši, da namakamo ž njo suho, žejno zemljo, ki bi morebiti še tedne morala čakati blagodejnega dežja. Tako pa pomoremo takoj žejni zemlji če odpremo zapornice, da iz napravljenih, vodo dovajajočih jarkov prihaja voda na njo. Voda pa ima v sebi tudi mnogo redilnih snovi, katere oddaje zemlji, ki nekako kakor filter iz vode zadržuje mineralne in druge organske snovi, ki služijo rastlinam v uspešen razvoj. Seveda nima vsaktera voda in v vsakteri dobi enake gnojilne vrednosti, in znano je, da so vode v jesenski dobi, ko prihaja ob dežji iz vasi, s polja, na katerem je dokaj odpadkov raznih rastlin in gnojilnih snovi, iz gozdov, po katerih je polno listja itd., najboljše za napajanje. Ni mi sicer namen v tem spisu dokazovati, koliko redilnih snovi ima voda, celo tista, ki je videti čista, v sebi, ker za to treba obširnega, potrebnega spisa; omenjam le, da se je vsakdo prepričal, da popolnoma čista voda, če stoji nekoliko časa v kaki posodi na gorkem, prične smrdeti in to zato, ker so se začele krojiti v njej se nahajajoče organske snovi. Voda ima tudi mineralnih snovi, ki služijo rastlinam takisto dobro v rast. Ako se preskrbimo z vodo, ne bo se nam bati suše, ki bi nam vzela bogato košnjo ali žetev. Ko niso v Lombardiji imeli še naprav za namakanje zemljišč, trpeli so silno od suše, sedaj ne poznajo te besede. Prav tako je v resnici huda suša pogostoma uničevala pridelke kmetovalcem po tržiškem (Monfalcone) ozemlju, sedaj bo vse drugače in bolje. O tem projektu bomo še v posebnem članku govorili.

Da je namaka zelo uspešna, lahko nam pač to spričuje, da so po vsem svetu poskusili to napravo, in srečni oni, ki jo imajo. Znano je omikanim kmetovalcem, da Indija ima mnogo suhih zemljišč. Kadar so bili Angleži dobili v last od Indije prav slabo, suho, skoro neposeljeno pokrajino, ki meri nad 4 milijone hektarov, poslali so svoje inženerje, ki so iz bližnjih rek s posebnimi napravami vzdignili vodo, in ž njo sedaj namakajo poprej po vsem neravno zemljo, ki kaj bogato rodi najlepše žito! Za to so Angleži potrošili veliko milijonov, a obrestuje se dotični kapital z 20%! Današnji Indiji se je zahvaliti za svoje blagostanje le namakanju zemljišč. Prav tako bi se smeli učiti od Kitajcev, o katerih imajo pri nas čudne nazore, a vendar je Kitajec vzoren kmetovalec, ki je lahko nam učitelj v poljedelstvu. Veliko tisoč kilometrov kanalov so Kitajci napravili, ki dovajajo vodo za namakanje zemljišč. Zato pa tudi kitajski narod najjasneje spričuje, koliko životno moč imajo vztrajni in razumni poljedelski narodi, ker vsi drugi narodi azijski so propadli, le Kitajci so ohranili sebe in svojo narodnost. Ceravno je Kitaj silno ljudnat, vendar ni ondi tiste bede, katera je drugod, ker z uztrajnostjo in umom so si napravili rodovitno polje, katero jih lahko živi. Pravtako je na Japonskem, katero imenujejo azijsko Anglijo, ki je glede poljedelstva dokaj vzglednejša in ugodnejša od naše evropske kulture. V to so res mnogo pripomogli Angleži, ki razumejo

zemljo ravnati: premokro usušajo, presuho pa namakajo.

Tudi večinoma po naši deželi se nahaja dokaj zemljišč in polja, katero potrebuje namake. Vode nam je v to obilo na razpolaganje, treba jo je le o pravi dobi pridržati, a ne pustiti je, da nekoristno odhaja.

Fran Povše.

Apnena moka na sadnem vrtu.

Sedaj bode čas, tako poroča Ph. Gerhardt-Sonnenschied v „Praktischer Rathgeber im Obst- und Gartenbau“, da pričnemo z delom, katero je pa še malo znano, a neprecenjeno; to je namreč potresanje drevja z apneno moko. Za to delo je najboljši oni čas, v kojem se začno cvetni popki napenjati, in pa vlažen miren dan, tedaj obvisi namreč apnena moka po vsem drevju. Smoter potresanju je:

1. Da drevesne vrhove očistimo mahu, lišajev in mrčesov. Moka ostane po mahu in po lišajih in jih zamori ter pokonča zalego mrčesov.

2. Da zavarujemo cvetne popke proti mrčesu in jih utrdimo proti škodljivemu vremenu. Apnena moka po zunanjih delih popkov brani mrčesom, da jajčkov ne zalegajo v popke.

3. Da se zemlja pod drevjem gnoji.

Moko narediš tako: Dobro žgano apno naškropiš z vodo (na eden stot apna dvajset litrov vode). Apno spraviš na kup, pokriješ ga z ruševino, katero tako stlačiš, da zrak ne more do apna. Čez 3 ali 4 dni je apnena moka dobra v rabo.

Razprašiš jo tako: Pri majhnih drevesih mečeš jo od tal, pri velikih z lestve v vrhe dreves. Posebnih priprav za to ne poznam. Po moji misli jih ni še nič, ker kolikor je meni znano, ne rabijo in ne poznajo še nikjer apnene moke, kot ljudje našega kraja, ki so me zadnjo jesen popraševali po vzroku rodovitnosti mojih dreves. Česar jim nikakor nisem prikrival.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

105.

Mrtvaške karavane.

Süti in suniti se pisano gledajo, kakor znamo. Süti hodijo na božjo pot najrajše v Kerbelo, kjer jim počiva mučenik Hussein, pa v Redžef, kjer jim počiva

Ali. Šüt veruje, da vsak mohamedanec, čegar truplo se pokoplje v Kerbeli, ali v Redžefu, gre brez vseh zaprek v raj. Zato vsak želi biti pokopan v enem teh mest. Ali ker prenos trupel s karavanami mnogo stane, morejo samo bogatince tako prenesti, siromak pa, kateri želi pokopan biti v tako svetej zemlji, mora se posloviti s svojimi ter se z beračenjem prebiti skozi dolge pokrajine do groba Alijevega ali Husseinovega, da ondi počaka smrti. Vsakega leta se na tisoče božjepotnikov napoti tje, ali shod je največji, kedar se približa deseti dan muharrema, to je dan, ko je Hussein umrl. Takrat prihajajo mrtvaške karavane z bližnjih in daljnih pokrajin. Marsikateri bedarije so se že godile na našem planetu in se še gode, ali nobene takošne, kakoršne so mrtvaške karavane.

Karavane potujejo daleč in zelo počasi. Po cele tedne se vlečejo kot strahotne sence dolge vrste mul z grozno smrdljivimi trupli po pustinjah in stepah mezopotamskih, druge se pripeljejo po Evfratu in potem narode še kos pota po suhem. Trupla leže po cele mesce preden jih vzdignejo in odneso. Južna vročina žge strašno po tistih krajih, po katerih se karavane vlečejo, torej si lahko vsak sam misli grozni smrad, ki ga taka karavana za seboj pušča. Mrtveci leže v tenkih krstah, katere od vročine popokajo, ali so zamotani v klobučino, Po temtatem ni čuda, da kuga gre za njimi in kosi do iranskih višin vse do Evfrata.

Samo ob sebi se umeje, da mrtvaška karavana ne sme na svojem potu skozi nobeno mesto iti. Popreje je smela hoditi skozi Bagdad. Notri je šla skozi izhodna vrata, ali ko je skozi zahodna odšla, vlegla se je uže kužnina na mesto. Kuga je začela divjati in je pomorila na tisoče ljudi, in to radi same nespameti mohamedanske. Sedaj smejo karavane slobodno iti samo mimo severne meje mesta, da se na gorenjem brodu prepeljejo preko Tigrida. Kedar obstanejo, da počivajo, zasade visoko zastavo v zemljo. Božjepotniki sedejo ali ležejo po tleh. To so ti rjave, od solnca osušene sence ljudske, ki se komaj drže na živali, ako so jezdec, a če so pešci, komaj vlečejo noge za seboj. Ali nič ne de! Iz temnih oči jim seva fanatizem, ki jim podeluje potrebne moči. Navdušeni ti prepevajo istoglasno božjepotno pesen o Hassanu in Husseinu.

Ker mrtvaške karavane neznosno smrde, toraj se jih ogne, kdor jih ugleda. Samo šakalji in Beduinci lazijo za njimi; šakalji zato, ker jih privablja smrad gujilobe, a Beduinci zato, ker jih privablja bogati darovi, ki jih karavane nosijo seboj, da jih izroče čuvajem grobov. Božjepotniki sicer skrivajo te dragocenosti v prazne krste, da bi Beduince preslepili, ali odvažna arabska plemena so jim prišla na sled. Kedar navale na karavano, odpro vse krste in preiščejo; tako gotovo najdejo dragocenosti in novce, ki jih iščejo. Ob takem navalu obleži kolikor toliko krst in trupel na tleh, kjer segnjijo, žareči vetrovi pa zanašajo kužni smrad tudi v daljne kraje.

Kedar mrtvaška karavana prehodi pustinjo in močarine ob zahodnej obali Evfratovej, takrat je konec njenemu trpljenju. Na daljnem obzorju se pokažejo visoke osteklenene kupole Husseinove grobnice. Kot bi odrezal utihne istoglasno mrtvaško petje in veselo vriskanje zabuč, po dolgej karavani. Sveta navdušenost prešine utrujene božjepotnike, z glasnim krikom padejo po tleh in poljubljajo sveto zemljo, ki je bila popila kri prerokovega vnuka. Še večje navdušenje nastane mej božjepotniki ondaj, kedar dospe v samo Kerbelo, ki jo dičijo gaji vitkih palm. Kot curek se vlije karavana v prostore mošejine, kjer veselju ni konca ne kraja. Da se na tem svetem kraju prigajajo prizori najdivjejšega fanatizma, o tem ni da bi govorili, vzlasti se skazujejo tu premnogi derviši. Okrog mesta se širi mrtvaško polje, ali nemarnost mohamedanska tako plitvo zagreba trupla, da jih šakalji in hijene zlahkoma izgrebajo in raznašajo. Zato leži sem in tje vse polno kosti in cunj.

V grobnici kerbelskeje je baje ogromnih zakladov nasutih: z dijamanti nabito posodje, z biseri prevezena obleka, dragoceno orožje, sila težkih zlatih novcev in drugo temu tako. Početkom našega stoletja so Vahabiti Kerbelo napali in dragocenega plena odnesli, tudi pozlačene bakrene plošče so pobrali z minareta. Ali v pravo podzemno zakladnico niso vderli; ker so čuvaje v naglici posekali, potem niso mogli vhoda dobiti. Tudi dandanes donašajo karavane vedno novih in dragocenih darov z vseh pokrajin, torej turška garnizija tu ni samo zato, da pazi na red, temveč tudi zato, da čuva zaklade.

Še slabše se godi onim božjepotnikom, ki se vozijo z mrtveci po Evfratu. Dokler se vozijo po samem Evfratu, ni se jim bati, ker ob veletoku stanujejo skoro zgolj šüti, ali vsa druga je, kedar se spuste z Evfrata na blatno jezero Bahr Bedžef, ki nastopa do samih razvalin babilonskih. Po teh krajih ni šütov. Beduinci toraj čakajo karavane. Ako z lepa ne odšteje zahtevane prehodnine, napadejo jo in izplenijo.

Druge karavane nosijo mrtvece v Redžef, kjer je Ali pokopan. To mesto stoji sredi puste pokrajine in je opasano z močnim obzidjem. Kupola mučnikove mošeje je pozlačena. Tudi tu je vse živo in navdušeno, kedar dospe mrtvaška karavana in drugi božjepotniki. Grobnica je bogato opravljena, ali vanjo še ni stopil do sedaj noben neverec. Kakor v Kerbeli tako so nekda tudi tu nasuti ogromni zakladi.

Kedar se mrtvaške karavane znebe mrtvecev, vračajo se po istej karavanskej poti domov. Kerbelski božjepotniki se spuste preko babilonskih ogromnih razvalin na Bagdad, redžefski božjepotniki pa hite k Evfratu, tu gredo na brodove in se vozijo do gotovih krajev. Nekateri kerbelski božjepotniki obišejo tudi še Redžef, ali redki, prav mnogi Redžefci pa naredo še dan hoda pota na grob Husseinov. Šütu se vidi imenitnejše, če gre na grob Husseinov, kakor če bi šel v samo Meko na božjo pot.

(Dalje nasl.)